

ทัศนคติเกี่ยวกับอุปสรรคและข้อผิดพลาดในการใช้ถุงยางอนามัย

ของนักเรียนชายมัธยมศึกษาตอนปลาย

The Attitudes towards Barriers of Condom Use and Errors among
High School Boy Students

วรวรรณ์	ทิพย์วาริรัมย์ *	Worawan	Tipwareerom *
อุมพร	ห่านรุ่งชโรทร *	Umaporn	Hanrungcharotorn *
อัญชลี	ทองเสน **	Anchalee	Tongsen **

บทคัดย่อ

ยุทธศาสตร์ถุงยางอนามัยแห่งชาติ ของกระทรวงสาธารณสุข ทำให้อัตราการใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มวัยรุ่นที่มีเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้น แต่กลับพบอัตราการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของกลุ่มวัยรุ่นและเยาวชนอายุ 15-24 ปี ที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน การศึกษานี้เป็นการศึกษาภาคตัดขวาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับอุปสรรคในการใช้ถุงยางอนามัย และข้อผิดพลาดและปัญหาในการใช้ถุงยางอนามัยของนักเรียนชายมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชายมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4-6 ในเขตอำเภอเมืองพิษณุโลก จำนวน 10 โรงเรียน ที่มีประสบการณ์ในการใช้ถุงยางอนามัย จำนวน 148 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม ประกอบด้วย 1) ทัศนคติเกี่ยวกับอุปสรรคในการใช้ถุงยางอนามัย และ 2) ข้อผิดพลาดและปัญหาในการใช้ถุงยางอนามัย หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค ได้เท่ากับ 0.89 และ 0.91 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติเกี่ยวกับอุปสรรคในการใช้ถุงยางอนามัยของเรียนชายมัธยมศึกษาตอนปลาย อยู่ในระดับปานกลาง ข้อผิดพลาดในการใช้ถุงยางอนามัย พบว่า มีการเหลือช่องว่างที่ปลายถุงยางขณะใส่ การบีบไล่ลมออกจากถุงยางอนามัยหลังจากใส่เสร็จแล้ว และถอดถุงยางอนามัยก่อนที่จะเสร็จกิจ ปัญหาในการใช้ถุงยางอนามัย พบว่า ไม่ตรวจสอบถุงยางอนามัยหารอยฉีกขาดก่อนมีเพศสัมพันธ์ ความไม่พอดีของถุงยางอนามัย และปัญหาเรื่องเสียความรู้สึกสัมผัสขณะใช้ถุงยางอนามัย ผลการศึกษาที่ได้สามารถนำไปใช้ในการจัดทำโปรแกรมสุขศึกษาส่งเสริมการใช้ถุงยางอนามัยอย่างถูกวิธีที่ตรงกับปัญหาและข้อผิดพลาดในการใช้ถุงยางอนามัยของวัยรุ่น อันจะนำไปสู่การลดปัญหาการติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรได้

คำสำคัญ: ทัศนคติเกี่ยวกับการใช้ถุงยางอนามัย อุปสรรคในการใช้ถุงยางอนามัย ข้อผิดพลาดในการใช้ถุงยางอนามัย นักเรียนมัธยมศึกษา นักเรียนชาย

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

* Assistant Professor, Faculty of Nursing, Naresuan University

** อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

** Instructor, Faculty of Nursing, Naresuan University

วันที่รับบทความ 20 สิงหาคม 2561 วันที่แก้ไขบทความ 3 มิถุนายน 2562 วันที่ตอบรับบทความ 17 กันยายน 2562

Abstract

The National Condom Strategy of Ministry of Public Health found an increased in the rate of condom use among sexually active adolescents. However the prevalence rate of Sexually Transmitted Infections among Thai adolescent ages 15-24 years of age is increasing dramatically. A cross-sectional study was conducted to examine the attitudes towards barriers of condom use, problems and condom use errors among high school boy students. The samples included 148 high school boy students in 10th to 12th grade who had condom use experiences in ten high schools, Muang Phitsanulok District. Two measurements consisted of 1) the attitudes towards barriers of condom use, and 2) problems and errors of condom use. The reliability was tested by Alpha Cronbach's 0.89, and 0.91, respectively. Data were analyzed using descriptive statistics such as frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The study results revealed that mean scores of attitudes towards barriers of condom use among high school boy students was moderate. Condom use errors included not leaving a gap at the tip of condom, not pinching the tip of condom after rolling it down, and waiting to remove the condom after sex was concluded. The condom use problems were not checking for breaking of the condom before sex, poorly fitting condom, and loss of sex simulation while using a condom. Results from this study could improve health education programs and promote condom effectiveness among adolescents and to decrease the sexually transmitted diseases rate and teenage pregnancy.

Keywords: *Attitudes towards condom use, Condom use barriers, Condom use errors, High school student, Boy students*

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แม้ว่าผลการสำรวจอายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกในนักเรียนชายมัธยมศึกษาปีที่ 5 จะเพิ่มขึ้นเพียง 0.1 ปี โดย พ.ศ. 2555 มีอายุเฉลี่ย 15.1 และปี พ.ศ. 2561 มีอายุเฉลี่ย 15.1 และจากระบบเฝ้าระวังของสำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค พบว่า นักเรียนชายมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ลดลงอย่างชัดเจนจาก ร้อยละ 24.8 ในปี พ.ศ. 2555 เป็นร้อยละ 24.1 ในปี พ.ศ. 2561 (Department of Health, 2019) แต่ผลกระทบด้านสาธารณสุขของประเทศ เช่น การติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรกลับเพิ่มขึ้น จากการรายงานของสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ พบว่า อัตราการติดเชื้อ

โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของกลุ่มวัยรุ่นและเยาวชนอายุ 15-24 ปี เพิ่มขึ้นจาก 80.8 เป็น 169.1 ต่อประชากรแสนคน ระหว่างปี พ.ศ. 2553-2561 (Department of Health, 2019) และกลุ่มมารดาวัยรุ่นที่มีอายุน้อยกว่า 15 ปี ได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.7 ในปี พ.ศ. 2546 เป็นร้อยละ 1.2 ในปี 2561 (Department of Health, 2019)

ในช่วงเวลากว่ายี่สิบปีที่ผ่านมา มีองค์กรและหน่วยงานเข้ามาแก้ปัญหาเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น และผลกระทบที่เกิดขึ้น ทั้งโครงการเพื่อนช่วยเพื่อน โครงการทักษะชีวิตทักษะชีวิต เข้ามาใช้ในการป้องกันโรคเอดส์ในโรงเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ (Wibulpolprasert, Sirilak, Ekachampaka, Wattanamano,

& Taverat, 2001) การนำโครงการ “ก้าวอย่างเข้าใจ” ที่ดำเนินการโดยองค์การแพธ (PATH) ร่วมกับกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงศึกษาธิการ การป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2546 ถึง พ.ศ. 2551 (PATH, 2008) การเรียนรู้เพศศึกษารอบด้าน (School based HIV prevention program) เพื่อช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเพศอย่างถูกต้อง การมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย มีทัศนคติที่ดีต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ช่วยยับยั้งการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ช่วยลดคู่นอน และเพิ่มอัตราการใช้ถุงยางอนามัยให้มากขึ้น (Bureau of Epidemiology, 2014) นอกจากนี้ยังมียุทธศาสตร์ถุงยางอนามัยแห่งชาติ (National Condom Strategy) พ.ศ. 2558-2562 ของกระทรวงสาธารณสุขโดยมีเป้าประสงค์เพื่อให้การใช้ถุงยางอนามัย เป็นวิถีชีวิตโดยปกติของประชาชน ในการป้องกันการตั้งครรภ์ โรคเอดส์ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ หรือลดความเสี่ยงจากมะเร็งที่แพร่ผ่านการมีเพศสัมพันธ์ (Ministry of Public Health, 2015) ทำให้อัตราการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกในนักเรียนชายเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 56.4 ในปี พ.ศ. 2555 เป็นร้อยละ 75.0 ในปี พ.ศ. 2561 และการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์กับแฟนหรือคูรักเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 56.5 ในปี พ.ศ. 2555 เป็นร้อยละ 78.6 ในปี พ.ศ. 2561 (Department of Health, 2019)

แต่จากรายงานเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ พบว่าสถานการณ์โรคซิฟิลิสมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ดังรายงานผู้ป่วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์มากที่สุดในช่วงอายุ 15-24 ปี ร้อยละ 36.9 อยู่ในกลุ่มวัยรุ่น วัยเรียนและวัยเจริญพันธุ์ (Bureau of Reproductive Health, 2017) ซึ่งขัดแย้งกับรายงานอัตราการใช้ถุงยางอนามัยที่เพิ่มขึ้น และผลสำรวจความรู้เกี่ยวกับถุงยางอนามัยด้วยคำถามความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ตามเกณฑ์การชี้วัดของ (Global AIDS Response Report [GARPR]) มีความรู้ที่ถูกต้องว่า การใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งขณะมีเพศสัมพันธ์ลดความเสี่ยงใน

การติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ได้ ร้อยละ 92.1 (Bureau of Epidemiology, 2014) จากรายงานผลการวิจัยเพื่อทบทวนการสอนเพศวิถีศึกษาในสถานศึกษาไทย ในปี พ.ศ. 2559 พบว่า สถานศึกษาเน้นการสอนเรื่องเพศวิถีจากมุมมองผลกระทบต่อด้านลบของเพศสัมพันธ์ มากกว่าพูดถึงมุมมองด้านบวก หัวข้อที่ได้รับการสอนมากที่สุด คือ การป้องกันการตั้งครรภ์ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเอดส์ ในขณะที่หัวข้อการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยระหว่างคูรักเพศเดียวกัน การทำแท้งที่ปลอดภัย และความหลากหลายทางเพศได้รับการสอนน้อยกว่าหัวข้ออื่น ๆ นักเรียนยังมีความรู้ความเข้าใจไม่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศ นักเรียนชายส่วนหนึ่งไม่ต้องการใช้ถุงยางอนามัย (Boonmongkon et al., 2016) และการสอนเรื่องเพศศึกษาในครอบครัวส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นไปที่การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศ (Tipwareerom & Weglicki, 2017; Meechamnan, Fongkaew, Chotibang, & McGrath, 2014; Sridawruang, Pfeil, & Crozier, 2010) โดยคิดว่าจะเป็นการชี้โพรงให้กระรอก ส่งเสริมให้วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์

เมื่อทบทวนวรรณกรรม พบว่า ในประเทศไทย การศึกษาเรื่องถุงยางอนามัยในวัยรุ่นส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นใน 2 ทาง คือ การหาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการใช้ถุงยางอนามัย (Srijan, Moolphate, & Jaitae, 2017; Apakupakul, 2006) และการนำโปรแกรมสุขศึกษามาใช้ ในการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (Olanratmanee & Jungsomjatepaisai, 2017; Tipwareerom, Powwattana, Lapvongwattana, & Crosby, 2011) แต่ยังขาดงานวิจัยในเรื่องของพฤติกรรมการใช้ถุงยางอนามัยในกลุ่มวัยรุ่น การศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาการปัจจัยส่งเสริมการใช้ถุงยางอนามัยของนักเรียนชายมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับอุปสรรคและข้อผิดพลาดในการใช้ถุงยางอนามัยของกลุ่มนักเรียนชายมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีประวัติการมีเพศสัมพันธ์และใช้ถุงยางอนามัย ผลการศึกษาที่ได้สามารถนำไปใช้ในการส่งเสริมการใช้ถุงยาง

อนามัยอย่างถูกวิธี จัดทำโปรแกรมสุขศึกษาที่ตรงกับ
ปัญหาและข้อผิดพลาดในการใช้ยางอนามัยของวัยรุ่น
อันจะนำไปสู่การลดปัญหาด้านสาธารณสุขที่สำคัญของ
ประเทศได้

คำถามการวิจัย

ทัศนคติเกี่ยวกับอุปสรรคและข้อผิดพลาดในการ
ใช้ยางอนามัยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมี
อะไรบ้าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับอุปสรรคในการใช้
ยางอนามัยของนักเรียนชายมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อศึกษาข้อผิดพลาดและปัญหาในการใช้
ยางอนามัยของนักเรียนชายมัธยมศึกษาตอนปลาย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจภาคตัดขวาง
(Cross-Section Survey Study) เก็บข้อมูลระหว่าง
เดือน สิงหาคม - กันยายน 2561

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนชาย
มัธยมศึกษาตอนปลาย ในปีการศึกษา 2561 ที่สังกัด
ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 39 ในเขตอำเภอเมืองพิษณุโลก 10
โรงเรียน จำนวน 2,620 คน คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง
โดยใช้สูตรของ Yamane (1973) และเพิ่มขนาดกลุ่ม
ตัวอย่างเพื่อป้องกันคำตอบแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์
ร้อยละ 20 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 418 ราย ขณะที่เก็บ
ข้อมูลมีนักเรียนที่สนใจเข้าร่วมโครงการมากกว่ากลุ่ม
ตัวอย่างที่คำนวณได้ 30 คน ผู้วิจัยจึงได้เก็บข้อมูลทั้งหมด
ดังนั้นกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชายมัธยมศึกษาตอนปลาย
จำนวน 448 คน

กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชายมัธยมศึกษา
ตอนปลาย จำนวน 448 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง
โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random
Sampling) ตามสัดส่วนของนักเรียนแต่ละโรงเรียน

หลังจากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple
Random Sampling) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ
เป็นนักเรียนชายที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา
ตอนปลาย และยินดีเข้าร่วมในการทำวิจัย พบว่า
มีนักเรียนจำนวน 148 คน ที่มีประสบการณ์การมี
เพศสัมพันธ์และมีรายงานพฤติกรรมการใช้ยางอนามัย
ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา คิดเป็นร้อยละ 33.0

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ อายุ
ระดับการศึกษา เกรดเฉลี่ย บุคคลที่อาศัยอยู่ด้วย
สถานภาพของบิดามารดา และลักษณะการเลี้ยงดู

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับอุปสรรค
ในการใช้ยางอนามัยของนักเรียนชายมัธยมศึกษา
ตอนปลาย ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม
จำนวน 7 ข้อ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อ

การใช้ยางอนามัย เช่น เสียสติทำให้ระคายเคือง
ทำให้ความรู้สึกสัมผัสไม่ดี ลักษณะคำตอบแบบ Likert
rating scale 3 ระดับคือ ไม่เห็นด้วย (3 คะแนน) ไม่แน่ใจ
(2 คะแนน) และเห็นด้วย (1 คะแนน) เกณฑ์ในการใช้แบ่ง
ระดับทัศนคติ คือ ค่าเฉลี่ยคะแนน 1-1.67 อยู่ในระดับต่ำ
1.68-2.33 อยู่ในระดับปานกลาง และ 2.34-3.00 อยู่ใน
ระดับสูง

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามข้อผิดพลาดและปัญหา
ในการใช้ยางอนามัยของนักเรียนชายมัธยมศึกษา
ตอนปลาย ได้จากการทบทวนวรรณกรรมและผลการวิจัย
เรื่องข้อผิดพลาดและปัญหาในการใช้ยางอนามัยใน
นักศึกษาระดับปริญญาตรีของ Crosby, Sanders,
Yarber, and Graham (2003) มีการแปลเป็นภาษาไทย
และแปลเป็นภาษาอังกฤษย้อนกลับ (Back Translation)
โดยอาจารย์พยาบาลสุติศาสตร์ที่มีความเชี่ยวชาญ
ภาษาอังกฤษ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อผิดพลาดใน
การใช้ยางอนามัย 7 ข้อ เช่น ใช้สารหล่อลื่นที่มีส่วน
ผสมหลักเป็นน้ำมัน และปัญหาในการใช้ยางอนามัย
จำนวน 8 ข้อ เช่น ยางอนามัยฉีกหรือแตกขณะมี
เพศสัมพันธ์ ลักษณะคำตอบ 2 ตัวเลือก คือ ใช่ และ

ไม่ใช่ มีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 0-15 คะแนน คะแนนสูง หมายถึงมีข้อผิดพลาดและปัญหาในการใช้ถุงยางอนามัยมาก

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้รับการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งเป็นอาจารย์พยาบาลที่เชี่ยวชาญในเรื่องการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น ได้ค่า Item Objective Congruence Index (IOC) ของแบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับอุปสรรคในการใช้ถุงยางอนามัย และแบบสอบถามข้อผิดพลาดและปัญหาในการใช้ถุงยางอนามัยของนักเรียนชายมัธยมศึกษาตอนปลาย อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ทั้ง 2 ฉบับ หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชายมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีประสบการณ์การใช้ถุงยางอนามัย ในอำเภอแห่งหนึ่งของจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) ของแบบสอบถามเท่ากับ 0.89 และ 0.91 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เมื่อได้รับรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมเกี่ยวกับการวิจัยในมนุษย์แล้ว ผู้วิจัยทำหนังสือถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลในโรงเรียน 10 แห่ง เขตอำเภอเมืองพิษณุโลก

2. เมื่อได้รับการอนุมัติการเก็บข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 แล้ว ผู้วิจัยติดต่ออาจารย์ที่รับผิดชอบด้านงานอนามัยโรงเรียนของแต่ละแห่งเพื่อนัดหมายวันและเวลาในการเก็บข้อมูล

3. เมื่อถึงวันที่นัดหมาย ผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่างอธิบายวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย และมอบเอกสารหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย สำหรับผู้ปกครอง และหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยของกลุ่มตัวอย่าง ให้นำกลับไปให้ผู้ปกครองลงนามก่อน และนัดหมายเข้าเก็บข้อมูลในวันรุ่งขึ้นอีกครั้ง

4. เมื่อบิดามารดา/ผู้ปกครองและกลุ่มตัวอย่างลงนามเป็นลายลักษณ์อักษรยินยอมให้กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมวิจัยแล้ว จึงให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม

ใช้เวลาประมาณ 20 นาที ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการวิจัยทุกรายจะได้รับปากกา 1 แท่ง และแฟ้มใส่เอกสารเป็นที่ระลึก

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผ่านการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมเกี่ยวกับการวิจัยในมนุษย์มหาวิทยาลัยนเรศวร หมายเลข 338/60 ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของการทำวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทราบแจ้งให้กลุ่มตัวอย่างทราบว่าไม่มีสิทธิในการไม่ตอบแบบสอบถาม โดยไม่มีผลกระทบใด ๆ ข้อมูลทั้งหมดจะถูกเก็บเป็นความลับ การนำเสนอข้อมูลและการเผยแพร่จะทำในภาพรวมเท่านั้น แล้วจึงมอบเอกสารหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยสำหรับผู้ปกครอง และหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้นำกลับไปให้ผู้ปกครองลงนามก่อนที่จะดำเนินการเก็บข้อมูล เมื่อบิดามารดา/ผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างลงนามเป็นลายลักษณ์อักษรยินยอมให้กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมวิจัยแล้ว จึงทำการเก็บข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ข้อมูลทั้งหมดวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 17 ปี ($\bar{X}$ = 16.63, S.D. = 1.032) กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ร้อยละ 47.3) มีเกรดเฉลี่ย ระหว่าง 2.50-2.99 (ร้อยละ 34.4) อาศัยอยู่กับบิดามารดา (ร้อยละ 63.5) สถานภาพของบิดามารดาอยู่ร่วมกันร้อยละ 70.3 มีลักษณะการเลี้ยงดูบุตรแบบใช้เหตุผล ร้อยละ 64.9 รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n=148)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
อายุ (ปี) ($\bar{X}$ = 16.63, S.D. = 1.032)		
14	1	0.7
15	25	16.9
16	35	23.6
17	54	36.5
18	33	22.3
กำลังศึกษาในระดับ		
มัธยมศึกษาปีที่ 4	32	21.6
มัธยมศึกษาปีที่ 5	46	31.1
มัธยมศึกษาปีที่ 6	70	47.3
เกรดเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 2.61, S.D. = 0.570)		
> 2.00	16	10.8
2.00-2.49	42	28.4
2.50-2.99	51	34.4
3.00-3.49	30	19.7
< 3.50	9	6.7
บุคคลที่อาศัยอยู่ด้วย		
บิดามารดา	94	63.5
บิดา/มารดา	29	19.6
ปู่ย่า/ตายาย/ลุงป้า/น้าอา	21	14.2
อื่นๆ เช่น อยู่หอพัก	4	2.7
สถานภาพของบิดามารดา		
อยู่ร่วมกัน	104	70.3
หย่าร้าง	24	16.2
แยกกันอยู่เนื่องจากทำงาน	14	9.5
บิดา/มารดาเสียชีวิต	6	4.1
ลักษณะการเลี้ยงดู		
ใช้เหตุผล	96	64.9
เข้มงวด	39	26.4
ปล่อยปละละเลย	13	8.8

การสำรวจทัศนคติเกี่ยวกับอุปสรรคในการใช้
ถุงยางอนามัยของเรียนชายมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า
ส่วนใหญ่มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา
รายข้อ พบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรก

คือ ถ้าไม่ใช้ถุงยางอนามัยจะรู้สึกใกล้ชิดกับคู่นอน
($\bar{X}$ = 2.11, S.D. = 0.720) ถุงยางอนามัยทำให้รู้สึกไม่เป็น
ธรรมชาติ ($\bar{X}$ = 2.10, S.D. = 0.697) ถุงยางอนามัย
เสียดสีทำให้ระคายเคือง ($\bar{X}$ = 2.08, S.D. = 0.699) และ

ถุงยางอนามัยทำให้ความรู้สึกสุดยดเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 2.08, S.D. = 0.724$) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ทัศนคติเกี่ยวกับอุปสรรคในการใช้ถุงยางอนามัยของเรียนชายมัธยมศึกษาตอนปลาย (n=148)

ทัศนคติ	Mean	S.D.	ระดับ
1. ถ้าไม่ใช้ถุงยางอนามัยจะรู้สึกใกล้ชิดกับคู่นอน	2.11	.720	ปานกลาง
2. ทำให้รู้สึกไม่เป็นธรรมชาติ	2.10	.697	ปานกลาง
3. ทำให้ความรู้สึกสุดยดเปลี่ยนแปลง	2.08	.724	ปานกลาง
4. ทำให้ความรู้สึกสัมผัสไม่ดี	2.08	.742	ปานกลาง
5. เสียตีสทำให้ระคายเคือง	2.01	.699	ปานกลาง
6. ไม่พอดีกับอวัยวะเพศ	2.00	.728	ปานกลาง
7. ขัดจังหวะอารมณ์ทางเพศ	1.97	.684	ปานกลาง

เมื่อสำรวจข้อผิดพลาดในการใช้ถุงยางอนามัยของนักเรียนชายมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ข้อผิดพลาด 3 อันดับแรก คือ การเหลือช่องว่างที่ปลายถุงยางขณะใส่ ร้อยละ 41.9 รองลงมาคือ การบีบไล่ลมออกจากถุงยางอนามัยหลังจากใส่เสร็จแล้ว ร้อยละ 41.2 และถอดถุงยางอนามัยก่อนที่จะเสร็จกิจ ร้อยละ 23.6

ตามลำดับ สำหรับปัญหาในการใช้ถุงยางอนามัยของเรียนชายมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 อันดับแรกได้แก่ การตรวจถุงยางอนามัยหารอยฉีกขาดก่อนมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 43.2 ความไม่พอดีของถุงยางอนามัย ร้อยละ 32.4 ปัญหาเรื่องความรู้สึกขณะใช้ถุงยางอนามัย ร้อยละ 31.8 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ข้อผิดพลาดและปัญหาในการใช้ถุงยางอนามัยของเรียนชายมัธยมศึกษาตอนปลาย (n=148)

ข้อผิดพลาดและปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
ข้อผิดพลาด		
1. เหลือช่องว่างที่ปลายถุงยางขณะใส่	62	41.9
2. บีบไล่ลมออกจากถุงยางอนามัยหลังจากใส่เสร็จแล้ว	61	41.2
3. ถอดถุงยางอนามัยก่อนที่จะเสร็จกิจ	35	23.6
4. ใช้สารหล่อลื่นที่มีส่วนผสมหลักเป็นน้ำมัน	31	20.9
5. ใส่ถุงยางผิดด้านและต้องถอดออกมากลับด้านใส่ใหม่	27	18.2
6. ถุงยางอนามัยสัมผัสกับของที่แหลมคม เช่น ฟัน เล็บ	19	12.8
7. สวมถุงยางอนามัยไม่ทัน	18	12.2
ตัวแปร		
ปัญหา		
1. การตรวจถุงยางอนามัยหารอยฉีกขาดก่อนมีเพศสัมพันธ์	64	43.2
2. ความไม่พอดีของถุงยางอนามัย	48	32.4
3. ปัญหาเรื่องความรู้สึกขณะใช้ถุงยางอนามัย	47	31.8

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
4. อวัยวะเพศอ่อนตัวเมื่อใช้ถุงยางอนามัย	28	18.9
5. อวัยวะเพศอ่อนตัวขณะใส่ถุงยางอนามัย	28	18.9
6. ถุงยางอนามัยฉีกหรือแตกขณะมีเพศสัมพันธ์	25	16.9
7. ถุงยางอนามัยลื่นหลุดขณะที่มีเพศสัมพันธ์	20	13.5
8. ถุงยางอนามัยลื่นหลุดขณะถอนอวัยวะเพศออกมา	15	10.1

การอภิปรายผล

1. จากผลการสำรวจทัศนคติเกี่ยวกับอุปสรรคในการใช้ถุงยางอนามัยของเรียนชายมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ส่วนใหญ่มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ถ้าไม่ใช้ถุงยางอนามัยจะรู้สึกใกล้ชิดกับคู่นอน ถุงยางอนามัยทำให้รู้สึกไม่เป็นธรรมชาติ และถุงยางอนามัยทำให้ความรู้สึกสุดยอดเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้สอดคล้องกับกับรายงานของกระทรวงสาธารณสุขในเรื่องความพึงพอใจต่อการใช้ถุงยางอนามัย พบว่า ความรู้สึกไม่เป็นธรรมชาติ เป็นข้ออ้างสำคัญในการไม่ใช้ถุงยางอนามัย รวมถึงค่านิยมเกี่ยวกับการใช้ถุงยางอนามัยว่า สะท้อนถึงความไม่ไว้วางใจ หรือความไม่ซื่อสัตย์ต่อคู่เพศสัมพันธ์ของตน โดยเฉพาะ สามักรรยา คู่รัก หรือแฟน (Ministry of Public Health, 2015) และมีความเชื่อว่าคู่นอนของตนปลอดภัยกว่าหญิงหรือชายบริการ (Apakupakul, 2006) ซึ่งปัญหานี้อยู่ในยุทธศาสตร์ถุงยางอนามัยแห่งชาติ (National Condom Strategy) พ.ศ. 2558-2562 ของกระทรวงสาธารณสุข ข้อที่ 1 ในเรื่องการส่งเสริมความยอมรับและลดอคติในการใช้ถุงยางอนามัย ถุงยางอนามัยสตรีและสารหล่อลื่น โดยมีวัตถุประสงค์หนึ่ง คือ เพื่อสร้างค่านิยม และบรรทัดฐานใหม่ของสังคม ที่ยอมรับว่าถุงยางอนามัยเป็นอุปกรณ์หนึ่งที่ใช้ในการดำเนินชีวิตตามปกติของบุคคลที่อยู่ในวัยเจริญพันธุ์ (Ministry of Public Health, 2015)

2. ในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ข้อผิดพลาดในการใช้ถุงยางอนามัย พบว่า ข้อผิดพลาด 3 อันดับแรก ของการใช้ถุงยางอนามัยของนักเรียนชายมัธยมศึกษาตอนปลาย คือ

การเหลือช่องว่างที่ปลายถุงยางขณะใส่ การบีบไล่ลมออกจากถุงยางอนามัยหลังจากใส่เสร็จแล้ว และถอดถุงยางอนามัยก่อนที่จะเสร็จกิจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสอนสุขศึกษาเรื่องการใช้ถุงยางอนามัยในระดับมัธยมศึกษา มุ่งเน้นการบรรยาย มากกว่าการสาธิต (Boonmongkon et al., 2016) ซึ่งการให้ความรู้เรื่องการสวมถุงยางอนามัยอย่างถูกวิธีนั้นจำเป็นต้องใช้การสาธิตและประเมินทักษะการสวมถุงยางอนามัยจึงจะทำให้ นักเรียนสามารถสวมถุงยางอนามัยได้อย่างถูกต้องและถูกวิธี (Olanratmanee, & Jungsomjatepaisai, 2017; Tipwareerom et al., 2011) นอกจากนี้ผู้สอนสุขศึกษาส่วนใหญ่ คือ ครูสุขศึกษา ไม่ใช่ครูพยาบาล/ครูอนามัย และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข (Boonmongkon et al., 2016) ประกอบกับขาดการให้ความรู้จากบิดามารดา เพราะบิดามารดามักมีความเชื่อว่าบุตรชายยังไม่มีประสบการณ์ทางเพศ รวมไปถึงการสอนเรื่องเพศศึกษาในโรงเรียนเป็นการชี้นำให้กระทำความผิดและความรู้สึกอายและไม่สะดวกใจในการพูดถึงเรื่องถุงยางอนามัยกับบุตร (Tipwareerom & Weglicki, 2017) ส่งผลทำให้นักเรียนขาดทักษะในการใช้ถุงยางอนามัย มีทัศนคติทางลบต่อการใช้ถุงยางอนามัย และเกิดข้อผิดพลาดในการใช้ถุงยางอนามัยได้ง่าย

3. สำหรับปัญหาในการใช้ถุงยางอนามัยของเรียนชายมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 อันดับแรก ได้แก่ การตรวจถุงยางอนามัยหารอยฉีกขาดก่อนมีเพศสัมพันธ์ ความไม่พอดีของถุงยางอนามัย ปัญหาเรื่องความรู้สึกขณะใช้ถุงยางอนามัย ตามลำดับ ปัญหาอื่น ๆ ได้แก่ อวัยวะเพศอ่อนตัวขณะใส่หรือระหว่างการใช้ถุงยางอนามัย ถุงยางอนามัยฉีกหรือแตกขณะมีเพศสัมพันธ์ ถุงยางอนามัยลื่น

หลุดขณะที่มีเพศสัมพันธ์หรือขณะถอนอวัยวะเพศ ซึ่งปัญหาดังกล่าว อาจเกิดจากขาดทักษะในการใช้ยางอนามัย ทำให้การสวมแต่ละครั้งใช้เวลานานและทำให้อารมณ์เสียหรืออารมณ์ไม่ดีต่อเนื่องได้ (Medthai, 2017) กรณีถุงยางแตก มักเกิดจากการใช้สารหล่อลื่นที่ไม่ถูกต้อง หรือไม่บีบไล่อากาศที่อยู่บริเวณปลายถุงยางก่อนใส่ (Department of Health, 2018) ส่วนปัญหาถุงยางอนามัยฉีกหลุดเกิดจากการเลือกขนาดของถุงยางไม่เหมาะสม ตามประกาศของกระทรวงสาธารณสุขปี 2535 ขนาดของถุงยางอนามัย มีขนาดกว้างตั้งแต่ 44-56 มิลลิเมตร แต่สำหรับในประเทศไทย ถุงยางที่จัดจำหน่ายและแจกฟรีมีเพียง 2 ขนาด ได้แก่ ขนาดที่มีความกว้าง 49 มิลลิเมตร และขนาดขนาด 52 มิลลิเมตร (Department of Health, 2018) อาจทำให้ไม่พอดีกับขนาดของอวัยวะเพศของนักเรียนชายมัธยมศึกษาตอนปลายได้ ส่วนปัญหาความรู้สึกละคายขณะใช้ถุงยางอนามัย อาจเป็นเพราะทัศนคติที่ว่า การใช้ถุงยางอนามัยจะทำให้รู้สึกไม่ใกล้ชิดกับคู่นอน และทำให้ความรู้สึกสุดยอดเปลี่ยนแปลง

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมาจากการสุ่มอย่างง่าย ซึ่งทำให้ได้ทั้งคนที่มีและไม่มีประสบการณ์ในการมีเพศสัมพันธ์และใช้ถุงยางอนามัย เนื่องจากการที่จะสุ่มเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจะทำให้กลุ่มตัวอย่างที่ถูกเลือกถูกตีตราว่าเป็นผู้ที่มีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ได้
2. การเก็บข้อมูลเป็นการสอบถามถึงประสบการณ์การใช้ถุงยางอนามัยในรอบ 3 เดือน ที่ผ่านมา อาจทำให้มี

ความคลาดเคลื่อนในการตอบคำถามที่ต้องระลึกข้อมูลในอดีต

3. แบบสอบถามข้อผิดพลาดในการใช้ยางอนามัยขาดความครอบคลุมประเด็นวิธีการเก็บถุงยางอนามัยก่อนที่จะนำมาใช้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ในการสอนสุขศึกษาเรื่องการใช้ถุงยางอนามัย ควรเลือกใช้วิธีการสาธิตควบคู่กับการบรรยาย และควรมีการอภิปรายประเด็นปัญหาและอุปสรรคของการใช้ถุงยางอนามัยที่พบบ่อย เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ถูกต้อง และมีความมั่นใจในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติอุปสรรค และข้อผิดพลาดของการใช้ถุงยางอนามัยในนักเรียนชาย ครอบคลุมทั้งปัจจัยด้านการเลี้ยงดูในครอบครัว โรงเรียน และคู่นอน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ที่สนับสนุนงบประมาณในการทำวิจัย ศ.ดร.วารุณี พองแก้ว รศ.ดร.ปัญญารัตน์ ลาภวงศ์วัฒนา และรศ.ดร.อาภาพร เผ่าวัฒนา ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือ นักเรียนชายมัธยมศึกษาตอนปลาย และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านในการทำวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- Apakupakul, N. (2006). Sexual relation and condom use in teenagers and young adults at clubs: A case study in Bangkok. *Songklanagarind Medical Journal*, 24(6), 475-482. (In Thai)
- Boonmongkol, P., Promnart, P., Samao, N., Ojanen, T., Guadarmuz, T., Burford, J., ... Sungsrivet, C. (2016). *Research report to review sexuality education in Thai educational institutes*. Bangkok: Mahidol University. (In Thai)
- Bureau of Epidemiology. (2014). *Situation of HIV infection epidemic in Thailand, 2014*. Retrieved from <http://www.boe.moph.go.th/report.php?cat=19&year=2014>. (In Thai)

- Bureau of Reproductive Health. (2017). *Reproductive health situation in adolescent and youth 2017*. Retrieved from <http://rh.anamai.moph.go.th/main.php?filename=index> (In Thai)
- Crosby, R., Sanders, S., Yarber, W. L., & Graham, C. A. (2003). Condom – use errors and problems: A neglected aspect of Studies assessing condom effectiveness. *American Journal of Preventive Medicine*, 24(4), 367-370.
- Department of Health. (2018). *The correct of condom use*. Retrieved from <http://multimedia.anamai.moph.go.th/help-knowledgs/how-to-put-on-a-condom/> (In Thai)
- Department of Health. (2019). *Reproductive health situations among teenagers and adolescences*. Retrieved from http://rh.anamai.moph.go.th/ewt_dl_link.php?nid=86 (In Thai)
- Meechamnan, C., Fongkaew, W., Chotibang J., & McGrath B. B. (2014). Do Thai parents discuss sex and AIDS with young adolescents: A qualitative study. *Nursing and Health Science*, 16(1), 97-102.
- Medthai. (2017). *Condom: Condom use method & review 13 condom brands*. Retrieved from <https://medthai.com/%E0%B8%96%E0%B8%B8%E0%B8%87%E0%B8%A2%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%AD%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%B1%E0%B8%A2/> (In Thai)
- Ministry of Public Health. (2015). *National condom strategy 2015-2019*. Bangkok: J.S. Publishing. (In Thai)
- Olanratmanee, B., & Jungsomjatepaisai, W. (2017). The effect of comprehensive sex education program on knowledge and skill of condom application to model of 2nd grade high school. *Journal of Nursing Science*, 35(1), 48-60. (In Thai)
- PATH. (2008). *Sex education guideline for students in grade 11*. Bangkok: Urgent Tech Co Ltd. (In Thai)
- Sridawruang, C., Pfeil, M., & Crozier, K. (2010). Why Thai parents do not discuss sex with their children: A qualitative study. *Nursing and Health Science*, 12(4), 437-443. (In Thai)
- Srijan, N., Moolphate, S., & Jaitae, S. (2017). Determinants of condom use behavior among men who have sex with men, Mueang District, Chang Mai Province. *Journal of Graduate Research*, 8(1), 217-233. (In Thai)
- Tipwareerom, W., Powwattana, A., Lapvongwatana, P., & Crosby, A. (2011). Effective of a model of risky sexual behavior prevention among adolescent boys in Thailand. *Southeast Asian Journal of Trop Medicine and Public Health*, 42(3), 726-736. (In Thai)
- Tipwareerom, W., & Weglicki, L. (2017). Parents' knowledge, attitude, behaviors, and barriers in promoting condom use among their adolescent sons. *Nursing and Health Sciences*, 19(2), 212-219. (In Thai)
- Wibulpolprasert, S., Sirilak, S., Ekachampaka, P., Wattanamano, N., & Taverat, R. (2001). *Thailand health profile 1999-2000*. Bangkok: Express Transportation Organization. (In Thai)
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.